

SAVAŞIN GÖLGESİNDE MİZAH: 2022 SONRASI ALMANYA VE RUSYA GAZ KRİZİNE YÖNELİK MİZAHİ TEPKİLER

Şenay KIRGIZ POLAT¹

Öz

2022 tarihinde baş gösteren Rusya ve Ukrayna arasındaki çatışmalar özellikle Almanya'nın başı çektiği Avrupa Birliği ülkeleri tarafından büyük tepki ile karşılandı. Rusya'nın, Ukrayna topraklarında sürdürdüğü askeri operasyonlar dünyanın pek çok ülkesi tarafından Rusya Federasyonu'na yönelik olarak askeri ve ekonomik yaptırımlarla sonuçlandı. NATO ve Avrupa Birliği Rusya'ya uyguladığı ekonomik, politik ve kültürel yaptırımlarla Rusya'nın Ukrayna'da sürdürdüğü askeri operasyona karşı pozisyon aldı. Öte yandan Avrupa Birliği ülkeleri özelinde özellikle Almanya'nın enerji konusunda Rusya'ya olan bağımlılığı ve Almanya'nın mevcut enerji politikası, Rusya'nın karşı yaptırımları ve enerji konusundaki tehditleri ile karşılık buldu. Rusya ve Almanya arasında uzun süredir sürmekte olan enerji ticareti kamuoyunun gündeminde yer aldı. Bu çalışmada Avrupa ve Dünya nezdinde Almanya'nın enerji politikası ve Rusya ile olan ilişkileri konusunda üretilmiş eğlenceli internet görselleri (*meme*'ler) üzerinden Rusya-Almanya ilişkilerine kamuoyunun genel bakışına yönelik bir değerlendirmede bulunulacaktır. Sosyal medya, mizah portalları ve internet forumlarında kullanıcıların üretip paylaştığı mizahi içerikler vasıtasıyla Avrupa özelinde Almanya ve Rusya arasındaki gerilimin kamuoyu nezdindeki yansımaları, kamuoyunun güncel ekonomi politik ilişkilere olan bakışı açığa çıkarılacak ve mizah üzerinden Rusya-Almanya arasındaki enerji krizinin güncel bir fotoğrafı çekilecektir. Çalışmada ayrıca *meme*'ler aracılığıyla içerik analizi yapılacaktır. *Meme*'lerde yer alan görsellerin arka planındaki anlamlar göstergebilimsel yöntem kullanılarak ortaya çıkarılacaktır.

Anahtar Kelimeler

Rusya
Ukrayna Savaşı
Almanya
Dijital Mizah

Makale Hakkında

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi : 28.07.2023
Kabul Tarihi : 26.08.2023
E-Yayın Tarihi : 15.10.2023
DOI : 10.58702/teyd.1334322

¹ Dr.Öğr.Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü, e-posta: senay_kirgiz@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-8753-2859.

HUMOUR UNDER THE SHADE OF WAR: HUMOROUS REACTIONS TO THE GAS CRISIS BETWEEN GERMANY AND RUSSIA AFTER 2022

Abstract

The conflict between Russia and Ukraine that began in 2022 was met with opposition from nations of the European Union, among which Germany is in the forefront. Russia's military operations targeting Ukrainian land led many nations to issue military and economic sanctions. NATO and the European Union positioned themselves against Russia's ongoing military operations in Ukraine, with financial, political and cultural sanctions. On the other hand, due to Germany's dependency on Russia for energy, and its current energy policy, Russia has responded with counter sanctions and threats. The long-standing energy trade between Germany and Russia came to the attention of public opinion. This study, will present a general overview of the public opinion on German-Russian relations through *memes* about Germany's energy policy and its effect on relations with Russia. Through the humorous content generated and shared on social media, comedy portals and internet forums, it is possible to see how the tensions between Russia and Germany are reflected in the public opinion regarding political economy relations, thus revealing an up-to-date picture of what the Russia-Germany energy crisis looks like. In this study, content analysis will be conducted using *memes*, and the underlying meanings of the images used in these *memes* will be analysed using the semiotic method.

Keywords

Russia
The Ukrainian War
Germany
Digital Humour

Article Info

Research Article

Received : 28.07.2023
Accepted : 26.08.2023
Online Published : 15.10.2023
DOI : 10.58702/teyd.1334322

Kaynakça Gösterimi: Kirgiz Polat, Ş. (2023). Savaşın Gölgesinde Mizah: 2022 Sonrası Almanya ve Rusya Gaz Krizine Yönelik Mizahi Tepkiler. Toplum, Ekonomi ve Yönetim Dergisi, 4 (2), 284-306.

Citation Information: Kirgiz Polat, S. (2023). Humour Under the Shade of War: Humorous Reactions to the Gas Crisis Between Germany And Russia After 2022. Journal of Society, Economics and Management, 4 (2), 284-306.

GİRİŞ

Mizah içerisinde komik unsurları barındırmasının yanında, bireyi mizahı yapılan unsurlar hakkında düşündürmesi anlamında da çok yönlü bir kavrama karşılık gelir. Gülme eylemi, insanoğlunun en temel gereksinimlerinden biridir. Neye güldüğünün altında yatan nedenler ise bireyin çevresi, kültürü, eğitim düzeyi ile bağlantılıdır. Nitekim herkesin mizah anlayışı kendine özgüdür. Kişiler arası ilişkilerle oluşan mizah; bilişsel, kültürel algı özellikleri ve yaşam deneyimleri nedeniyle birbirlerinden farklı olan insanların kolay iletişim kurabilmesi adına bir köprü görevi görmektedir. İnsanlar mizahı sosyal, eğlenme, psikoloji ve iletişim gibi birçok alanda kullanabilmektedir (Korkmaz Aslan, 2023: 239).

Mizah dönemin şartları ile gelişir ve o oranda değişiklik gösterir. Günümüz teknoloji çağı ile birlikte mizah, gazete sayfaları ya da dergilerden farklı bir yöne, sanal ortama taşınmıştır. Web 2.0 teknolojileri vasıtasıyla bireyler, kendi ürettikleri içerikleri sanal ortamda paylaşma imkânı bulmuşlardır. Bu bağlamda;

Yeni iletişim teknolojilerinin gelişimi, gündelik yaşamdaki pek çok şeyi dönüştürmesinin yanı sıra; mizah, mizah dili ve mizah içeriklerinin de değişmesini sağlamıştır. Bu durum hem olumlu hem de olumsuz anlamda değerlendirilebilir. Özellikle internet teknolojilerinin kullanımına hâkim olan, yaratıcı içerik üreten ve popüler kültür içeriklerini takip eden gençlerin ürettiği yaratıcı mizah, günümüz mizah anlayışının da farklı bir noktada konumlanmasını sağlamıştır (Dağtaş ve Yıldırım, 2017: 16).

Bu durum esasen iletişimsel bir yeniliğe karşılık gelmektedir. Web 2.0'da Web 1.0'dan farklı olarak internet kullanıcıları sadece bilgi alan konumundan, bilgi alan ve veren konumuna geçmiştir. Web 2.0 veya kullanıcı tarafından oluşturulan içerik (User Generated Content), bireylerin sosyal medyada kullandığı tüm uygulamaların tamamı olarak düşünülebilir (Aksu ve Karadağ, 2021: 80). Yeni teknoloji çağı ile beraber bireylerin birbirleri ile olan iletişimleri; Facebook, Instagram, Twitter gibi sosyal medya mecralarına taşınmıştır. Böylesi bir iletişim şekli çağımızın gerekliliğidir ve birilerine ulaşmak ancak bu yolla yapılmaktadır. Yüz yüze iletişimin yerini önemli ölçüde alan sosyal medya iletişimi bireyler üzerinde hem kişisel hem de toplumsal bazı dönüşümlere neden olmuştur. Kişisel anlamda benlik ve sosyal ortama girme kaygısı dönüşerek sosyal görünüş kaygısı haline gelmiş ve toplumsal olarak da haber alma, bilgi oluşturma ve yayma gibi birçok konuda dönüşümler yaşanmıştır (Tamer Gencer, 2018: 23).

Yeniçağın yeni ifade biçimleri, ulusal olmaktan öte evrensel bir hal alır. Teknoloji sayesinde dünyanın herhangi bir yerinde, herhangi birinin yaptığı bir paylaşım ya da yüklediği bir video saniyeler içerisinde en uzak mesafedeki başka birinin karşısına çıkmaktadır.

Yeni iletişim biçimlerinden bir tanesi de *caps*'lerdir. Ali Murat Kırık ve Rabiya Saltık, *caps*'lerin giderek yaşam rutinin içerisine dâhil oluşunu şu şekilde ifade eder:

Çeşitli durum ve olaylardan esinlenerek üretilen internet meme kavramı ülkemizde ise daha çok 'caps' adıyla bilinmektedir. Kullanıcı tabanlı medya ortamında üretilen mizah ürünleri de yine kullanıcı tabanlı olarak yaratılmıştır. Birçok insanın kullanıcı olarak yer aldığı bu alternatif mecra, geleneksel medyanın aksine kullanıcı tabanlı yapısıyla bir katılım kültürü oluşturmuştur. Salt tüketen olma zorunluluğu bulunmayan sosyal medya

kullanıcıları kendi mizahi serüvenlerini başlatmıştır. Ortaya çıkan mizah ürünleri çok sesli bir söylem oluşturmuş, başka kullanıcılara ilham vermiş ve onları yeni yaratımlarda bulunmaları konusunda teşvik etmiştir. Kimi zaman gündelik hayatın saçma, komik ve eğlenceli yönlerini kendine malzeme edinerek güldürü ögesi haline gelen; kimi zamansa toplumsal, siyasal gündeme muhalif eleştiriler getirmek için bir vasıta olarak kullanılır (Kırık ve Saltık, 2017: 100).

1. Meme/Caps Kavramı Üzerine

İnternet yaygın olarak kullanılmaya başlandığı 1990'lardan beri, yaşamın büyük bir bölümünü kapsar hale gelmiştir. Mektupların, jetonla iletişimin, faksların hatta evlerin demirbaşı olan telefonların yerini alan internet, günümüz çağının en temel iletişim araçlarından biri haline gelmiştir. Bu bağlamda eskinin yaygın olarak kullanıldığı diğer iletişim araçları birer nostalji ögesi olarak tarihin tozlu raflarına kaldırılmıştır. İnternetin bu denli yaygınlaşmasının nedeni kesintisiz, ulaşılabilir, kolay olmasıdır. İnternetin bir uzantısı olan yeni medya, bireylerin kendilerini ifade etmeleri açısından vazgeçilemez bir unsur haline gelmiştir. Yeni medya gerek bireyin söylemek istediklerini ifade edebilmesi gerek ise toplulukların bir araya gelmesi anlamında bir sosyalleşme alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

İdil Sayımer, *Yeni Medya Ortamlarında Ağlar Oluşturan Toplumsal Hareket Deneyimleri* adlı çalışmasında, yeni medyanın ortamları farklı toplumsal muhalefet odaklarının, kurumların ve grupların bir araya gelerek örgütlenebildikleri ve seslerini rahatça duyurabildikleri bir alan olmasından dolayı önemli bir mecraya dönüştüğünden bahsetmektedir. Sayımer'e göre; dünyanın herhangi bir noktasında meydana gelen bir olaydan anında haberdar olmak, görüntülere erişmek artık mümkündür. Bu hali ile yeni medya, coğrafi sınırları ortadan kaldırarak bireyleri sanal uzamda bir ağ üzerinde buluşturan web tabanlı hizmetler toplumsal hareketler üzerinde de dönüşüm yaratmıştır (Sayımer, 2014: 98). Bu sosyalleşme durumu en fazla sosyal medya aracılığı ile gerçekleşmektedir. Dünyanın herhangi bir bölgesinden bir kişi, sosyal medyada tüm dünyaya seslenebilmektedir. Bu ulaşılabilirlik bağlamında çok önemli bir gelişmedir.

Meme diğer bir ismiyle *caps*, sosyal medyada en fazla kullanılan unsurlardan biridir. *Meme* genel olarak mizah amaçlı kullanılmaktadır. Çoğunlukla görseller yoluyla desteklenen *meme*'ler, bir anlamda günümüzün karikatürleri halini almıştır. Söylenmek istenilenin açıkça belirtilmeyip, kapalı bir ifade ile anlatılmaya çalışılması yönüyle kara mizaha yakın mesafededir. Ali Murat Kırık ve Rabiya Saltık, *Sosyal Medyanın Dijital Mizahı: İnternet Meme/Caps* adlı çalışmalarında *meme* sözcüğünün ilk kez 1976 yılında Richard Dawkins'in *The Selfish Gene* adlı kitabında kullanıldığının altını çizerler. *Meme* Dawkins'e göre; kültürel iletilerin transferini sağlayan birimdir. *Meme*'ler, bireye aktarılan genler gibi bir bellekten başka bir belleğe aktarılmaktadır. İnsan vücudunda bulunan genlerin temel amacı, yayılma ve çoğalmadır. Bir anlamda bu kitap yoluyla evrim teorisi kültürel bir birim olarak *meme*'lere uyarlanmıştır (Kırık ve Saltık, 2017: 101). *Meme* sözcüğü, "bir kültürel aktarım birimi, bir taklit birimi (Aristoteles'in taklit anlamında kullandığı mimesis kavramından yola çıkılmıştır) ve beyinde bulunan bilgi birikimi" gibi çelişkili tanımlara sahiptir (Tyler, 2011: 44). Fikir, düşünce ve davranış biçimlerinin aktarılmasını sağlayan bir unsur olarak *meme*; jest-mimik, yazı, fotoğraf, animasyon, konuşma gibi yollarla kişiden kişiye aktarılmakta ve yayılmaktadır. *Meme*'lerin aktarımı için araçlara ihtiyaç vardır, bu aracı da insandır. İnsan faktörü *meme*'yi

virüs gibi dağıtmaktadır. Meme'ler kişiden kişiye aktarılırken çoğunlukla ilk hali ile kalmamakta, *mutasyon* geçirmektedir (Kırık ve Saltık, 2017: 101).

Meme kavramının internet literatürüne girmesi ise, 2003 yılında 13 yaşındaki Christian Poole isimli bir genç tarafından kurulan '4Chan' isimli görsel paylaşım sitesi ile olmuştur. Japon animeleri ve popüler kültür hakkında içerik üretmek amacıyla kurulan site; oyun, anime, resim, gezi, spor, moda ve teknoloji gibi konularda yapılan paylaşımları içermektedir (Tekrin, 2015: 576 aktaran Balcı Aydoğan ve Abuşoğlu, 2022: 46-47). *Meme*'ler ilk ortaya çıkış olarak bireyseldir. Bir kişinin bir fotoğraf, bir video ya da fotoğraf/resim üzerine yazılı bir metin oluşturmasıdır. Kullanım açısından bakıldığında ise kiteseldir. *Meme*'ler entelektüel bir perspektif ile oluşturulmaz, genellikle eğlenmek amaçlı üretilir. Bir anlamda daha çok eğlendirmek ve düşündürmek amacıyla hazırlanan (*meme*'ler) *caps*'ler korkutmak, herhangi bir düşünceyi aktarmak ve reklam yapmak gibi amaçlarla da sosyal medya kullanıcılarının uyguladığı bir üretim biçimi olmuştur (Güvenç, 2017: 110). Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan *meme*'ler aslında kısaca bir olayın, kişinin ya da şeyin ekran görüntüsünün alındıktan sonra elde edilen görüntünün fotorshop üzerinden işlem yapılarak sunuma hazır hale getirilmesidir (Aktaş, 2016: 5- 6).

Meme sözcüğü Türkiye'de *caps* olarak bilinmektedir ve 'capture' ve 'screenshot' sözcüklerinin birleşiminden türetilmiştir. *Caps*, el konulan görüntü demektir. 'Screenshot', 'ekran görüntüsü alma' olarak ifade edilmektedir. *Caps*'ler tasarlanırken yazı ve görüntü kullanılmakta ve bu öğeler aynı karede sunulmaktadır. Bazı *caps*'ler, daha önceden başka amaçlarla çekilen fotoğrafların altına amaca uygun alt yazı hazırlanarak ya da kullanılan yazıların kırmızı bir şerit içerisinde verilerek tasarlanmaktadır (Şahin ve Duğan, 2020: 194). Sosyal medya ortamlarında bir görüngenü haline gelen *caps*'ler filmlerden, fotoğraflardan ya da çeşitli televizyon programlarının görüntülerinden elde edilen fotoğraf karelerinin mizahi yazılarla bütünleşmesini içermektedir. Ağırlıklı olarak güncel yaşam içinde yaşanan sosyal içerikli olaylarla, magazin haberleriyle ve özellikle gençlerin kendi dünyalarındaki kareler ile renklendirilebilmektedir (Öncül, 2018: 332). Türkiye'de ilk kullanımı 'İnci Sözlük' internet sitesi üzerinden olmuştur (Asutay vd., 2016: 34).

2. Politik Mizah Unsuru Olarak İnternet Memeleri

Meme ya da *caps* salt mizah amaçlı yapılmamaktadır. Mizah doğru şekilde kullanılırsa politik bir hiciv haline de gelmektedir. Güldürü *meme*'lerinde esas olan sosyal medyada geçirilen sürenin daha komik ve eğlenceli hale getirilmesi iken politik bir amaçla yaratılan *meme*'lerde *meme*'nin bir alt metni bulunmaktadır. Politik olan çok ciddi bir konuyu mizah üzerinden gülünç bir ifade biçimi gibi sunarak eleştirmek onu daha kabul edilebilir hale getirmektedir (Decker-Maurrer, 2012: 22 aktaran Kırık ve Saltık, 2017: 106). Politik *meme*'ler bireyleri mizah çerçevesinde aydınlatmayı amaç edinir. Sorgulama, eleştirme, üzerine laf söyleme gibi derdi olan politik *meme*'ler, daha çok güncel olaylar üzerine yoğunlaşmaktadır. Görünüşte yalnızca esprili birkaç cümle gibi görünseler de eleştirel bir dil ile yazılmış alt metinleri vardır. Sosyal medya bu bağlamda bir şeylere muhalif olma dürtüsüne hizmet vermektedir. Bir *caps* sanal ortamda görülmesinin hemen ardından farklı birtakım versiyonları ile yeniden yorumlanır. Bu açıklamadan yola çıkarak, web ortamında sıkça karşılaşılan mizahi öğelerin birçoğunda *saptırma* ya da *sabote* etme olgusundan bahsedilebilir. *Détournement* ya da *saptırma* olarak adlandırılan bu durum dijital mizahın en önemli dinamikleri arasında

gösterilebilir. Çağdaş sanat açısından détournement; saptırma, bozma, kopyalama, kendine mal etme, alıntılama, yerinden etme, koparma gibi temel anlamlandırmaları içermektedir (Fırat, 2016: 646). Bu bağlamda anlam bir nevi yapıbozuma uğramaktadır.

Dijital evrim, yalnızca iletişimin şeklini değiştirmemiş aynı zamanda komedi ve hiciv için yeni platformlar yaratmıştır. YouTube'dan sosyal medyaya kadar internet her biri ve herkes için moral bulduğu, eğlendiği bir sahne sunmaktadır (Selchow, 2023: 3). Bu sahnede sunulan tüm bu görsel şölen, eleştiri ve hiciv vasıtasıyla bazı şeyleri daha iyi hale getirebilme arzusundan kaynaklanmaktadır. Eskinin satirik parodileri günümüz çağı ile birlikte yerini internet *meme*'lerine bırakmıştır. Aslına bakılırsa 'Zamanın Ruhü' (*Zeitgeist*) bunu gerektirmektedir. Nitekim bu yeni çağ bireyinin ekran karşısına oturup uzun saatler parodi izlemeye ne zamanı ne de sabrı vardır. *Meme* okurlarının çoğunlukla gençler olduğu gerçeği bu düşünceyi desteklemektedir. Gençler, uzun vakitler harcayacağı şeylere değil aksine kolay ulaşılabilir, hızlıca tüketebilecekleri şeyler üzerinde yoğunlaşmaktadır. Eleştirilen sistemi değiştirmesi arzulanan kesim gençlik olduğu için politik anlamdaki mizah unsurlarının en yaygın olanları internet *meme*'leri haline gelmiştir.

İnternet *meme*'lerinin ilgi alanı salt gerçeklik değildir. Esas olanın "tam tersini söylemek, meme-kültüründe önemli bir rol oynar" (Osterroth, 2019: 54). Fotoğraflar, videolar ya da resimler ile bezenmiş *meme*'lerde anlamı gerçekliğin dışında aramak amaçlanır. Tam tersini söyleme geleneği tam da bu nedendir. İnternet *meme*'si okurunun görevi gerçekliği tam tersinden okuma yeteneği kazanmasıdır. *Meme*'ler hakkında akılda tutulması gereken şey, "önemsiz ve sıradan eserler gibi görünseler de aslında derin toplumsal ve kültürel yapıları yansıttıklarıdır" (Shifman ve Dinçer, 2014: 13).

3. Rusya'nın Ukrayna Savaşı ve Rusya'ya Yönelik Yaptırımlar

Rusya'nın 2014 tarihinde başlayan Ukrayna'ya yönelik saldırgan tutumu ve Kırım'ın ilhakı ile başlayan süreç, ilerleyen dönemlerde bölgesel ve düşük şiddette çatışmalar olarak devam etti. Tarafların karşılıklı toprak iddiaları ile devam eden sürecin sonunda Rusya 24 Şubat 2022 tarihinde açık bir askeri operasyon ile Ukrayna topraklarına girdi (tr.wikipedia.org, 2023). Saldırıların hemen öncesinde kremlin sözcüsü Dmitri Peskov, sınır bölgesinde cereyan eden askeri hareketliliğe yönelik olarak, Rusya'nın herhangi bir işgal planı olmadığı yönünde açıklamalarda bulunsa da (aa.com.tr, 2023) 24 Şubat gecesinin ardından – işgal kelimesini dışarıda tutarak- askeri operasyonun Vladimir Putin'in direktifleri süresince devam edeceğini kamuoyu ile paylaştı (aposto.com, 2023).

İşgalin başlangıcı Amerikan Başkanlığı, NATO ve Avrupa Birliği tarafından şiddetle eleştirildi. 25 Şubat itibariyle haber kaynakları Rusya'nın Çernobil Nükleer Santrali'ni ele geçirdiğini, Ülkenin doğusu Harkov'da çatışmaların sürdüğünü, Ukrayna'nın başkenti Kiev'de halkın metro istasyonlarını muhtemel bombardıman tehlikelerine karşı sığınak olarak kullandığını doğruladı. Avrupalı liderlerden Fransız Başbakanı Emmanuel Macron işgali durdurması için Vladimir Putin ile görüşürken, İngiliz Başbakan Boris Johnson, Vladimir Zelenski'ye desteğini sunmak için telefonda görüştü.

İlerleyen süreçte, taraflar karşılıklı iddialar ve askeri kayıplar hakkında açıklamalarda bulundu. Zelenski, başkent Kiev'i terk etmeyeceğini açıklayıp tüm Ukrayna halkını savaşıma çağırdı (edition.cnn.com, 2023). Ukrayna Dışişleri Bakanlığı tüm ülkelere

büyükelçilerini Rusya'dan çekmeleri ve Rusya'yı uluslararası platformda yalnız bırakma çağırısında bulunurken, Rusya'nın eski devlet başkanı Dmitri Medvedev Rusya'nın batı ile diplomatik ilişki içinde olmaya ihtiyacı olmadığı açıklamasında bulundu (reuters.com, 2023).

27 Şubat itibariyle Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu mevcut durumun 'savaşa dönüştüğünü' ve Türkiye'nin Montrö Sözleşmesi'nin gereklerini yerine getireceğini söyledi (aa.com.tr, 2023). Rusya ve Ukrayna'yı temsilen heyetler Belarus sınırında bir araya geldi fakat toplantı öncesinde Vladimir Putin'in nükleer güçlerden sorumlu birimlerini alarma geçirmesi tepki topladı (npr.org, 2023). Bu süreçte Zelenski ülkesi adına savaşmak için yurtdışından gelenler için özel bir birlik oluşturulacağını ilan ederken, İngiltere savaşa katılmak için gönüllü olan vatandaşlarına destek olacağını açıkladı (aposto.com, 2023).

28 Şubat günü Rusya'ya yönelik olarak başlatılan, ABD, Avrupa Birliği ve İngiltere kaynakları ekonomik yaptırımların sonucunda Rus Rublesi, Dolar karşısında %30 değer kaybetti (cnbc.com, 2023). Öte yandan 28 Şubat'ta Avrupa Birliği enerji bakanları, artan doğalgaz fiyatları ve Rusya'nın muhtemel doğalgaz kısıtlamaları ihtimaline karşılık olarak acil toplantı gerçekleştirdi (consilium.europa.eu, 2023).

Mart ayının ilk günlerinde, Zelenski iki ülke arasında devam eden ateşkes görüşmelerinin sonuçsuz kaldığını ve Rusya'nın tamamen sivil yerleşim yerlerine saldırı düzenlediğini kamuoyuna duyurdu (nytimes.com, 2023). Putin ise Rusya'ya yönelik yaptırımların sonucunda ekonomik olarak darbe alan ülkenin süreçten daha fazla etkilenmesini önlemek amacıyla ülkeyi terk eden vatandaşlarının yanlarında 10.000 Dolardan fazla para ile ayrılmalarını yasaklayan bir kararname çıkardı (reuters.com, 2023). 5 Mart tarihinde Zelenski NATO'dan Ukrayna hava sahasının kapatılmasını talep etti. NATO bu eylemin muhtemel sonuçlarının bir Avrupa savaşına dönüşmesi ihtimalini göz önünde bulundurarak bu talebi reddetti. Zelenski NATO'nun sergilediği zayıf tutum sebebiyle hava saldırılarında ölebilecek sivillerin kaybında NATO'nun da artık sorumluluğu olabileceğini kamuoyuna ilan etti (news.sky.com, 2023).

6 Mart itibariyle Birleşmiş Milletler Ukrayna'dan ayrılan mültecilerin sayısının 1.5 milyona ulaştığını, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana Avrupa'da yaşanan en büyük mülteci krizinin yaşandığını açıkladı (theguardian.com, 2023).

Ukrayna ve Rusya arasındaki ateşkes görüşmelerinin üçüncü turunda Rusya, Ukrayna'dan Kırım'ın Rusya toprağı olarak tanınmasını, Donetsk ve Luhansk'ın bağımsız devletler olarak tanınmasını ve Ukrayna'nın hiçbir askeri bloğa üye olmayacak şekilde anayasasını değiştirmesini talep etti. Talepler yerine getirildiği takdirde operasyonların sona ereceğini duyurdu (reuters.com, 2023). Zelenski'nin Rusya çıkışlı petrol ve petrokimya ürünlerine yönelik yaptırımlar uygulanması talebine karşılık Alman Şansölyesi Olaf Scholz Rusya kaynaklı enerjiye olan ihtiyaç sebebiyle enerji sektörünün yaptırımların dışında tutulacağını duyurdu (ft.com, 2023).

10 Mart tarihinde iki ülkenin dışişleri bakanları Sergei Lavrov ve Dimitro Kuleba Türkiye Cumhuriyeti dışişleri bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ev sahipliğinde görüştü. Ukrayna tarafı, Rusya'nın taleplerinin koşulsuz teslimiyet anlamına geldiğini söylerken, Rusya tarafı Ukraynalı yetkilileri sivilleri kalkan olarak kullanmak suretiyle sivil ölümlerine sebebiyet vermekle suçladı (bbc.com, 2023).

Karşılıklı yaptırımlar, kazanılan ve kaybedilen topraklar, askeri hamleler ve uluslararası temaslarla geçen ayların ardından Putin, Aralık 2022 tarihli konuşmasında ilk kez Ukrayna'ya yönelik operasyonu 'Savaş' kelimesi ile tanımladı (edition.cnn.com, 2023).

24 Haziran 2023 tarihinde ise Rusya'ya bağlı paramiliter bir özel şirket olan Wagner Grubu Rusya adına savaşmakta oldukları cepheyi terk ederek Moskova yönünde yürüyüşe geçti. Wagner grubunun lideri Prigojin, Rus savunma bakanlığını yeterli desteği vermemekle, askerlerinin kaybına sebebiyet vermekle ve ihanetle suçladı. Vladimir Putin ise ilerleyen saatlerde açıklama yaparak bu durumun askeri bir isyan olduğunu fakat her şeyin kontrol altında olduğunu açıkladı. Grup sonrasında Moskova yönündeki yürüyüşünü sonlandırarak Belarus yönünde ülkeyi terk etti (abcnews.go.com, 2023).

Çalışmanın kaleme alındığı Temmuz 2023 itibariyle Rusya ve Ukrayna arasındaki savaş devam etmekte, yakın bölgelerde yaşanan çatışmalar uluslararası düzlemde yakın, uzak bütün ülkeleri doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir. Savaşın başlangıcından itibaren Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği ve NATO, Rusya'ya yönelik yaptırımlar vasıtasıyla Rusya'nın bu tutumunu protesto etmiş, Rus yönetimini uluslararası platformlardan ekonomik ve sosyal olarak dışlamak gayesi ile zor duruma sokarak operasyonların sonlandırılmasına yönelik bir muhalefet oluşmasını amaçlamıştır.

Avrupa Birliği, 2014 yılında Rusya'nın Kırım'ı ilhakı sonrasında uyguladığı yaptırımların ardından 2022'de başlayan operasyonların bir sonucu olarak 2022 Şubat- 2023 Mart tarihleri arasında 10 adet yaptırım paketi uygulamıştır (Uygun, 2023: 142).

Bu yaptırım paketlerine ek olarak Haziran ayında mevcut yaptırımların uygulanmasına yönelik açıkları kapatmak ve yaptırımların aşılarda Rusya ile dolaylı ticaret sağlayan ülkeleri kapsayan 11. yaptırım paketi duyurulmuştur (aa.com.tr,2023).

AB'nin uyguladığı yaptırım listesine bakıldığında bireysel yaptırımlar olarak başta Vladimir Putin olmak üzere bürokratlar, yöneticiler, Ukrayna'ya yönelik propaganda yürüten medya mensupları askerler, yerel yöneticiler ve Oligarklar dâhil edilmiştir (eurlex.europa.eu, 2023).

Avrupa Birliği tarafından Rusya'ya yönelik uygulanan en caydırıcı ve etkili unsur olan ekonomik yaptırımlara bakıldığında Avrupa Komisyonu, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve Kanada arasındaki ekonomik bağlantıyı sağlayan bankalar arası para transfer sistemi Swift'ten yedi Rus bankasının çıkarılması, Rusya'ya ait ve Rusya kontrolündeki tüm uçaklara hava sahalarının kapatılması, devlete ait yayın organları Russia Today, Sputnik ve yan kuruluşlarının AB ülkeleri bünyesinde yayın yapmalarının yasaklanması, Rus yatırım fonu projelerinde yer almanın yasaklanması, Rusya hükümetine, Rus Merkez Bankası'na herhangi bir şekilde finansman sağlamanın yasaklanması, Avrupa Birliği bünyesinde yer alan Rusya'ya ait tüm varlıkların dondurulması, Rus bankalarının Avrupa Birliği piyasalarında yasaklanması, Rusya'ya -temel gelir kaynaklarından olan- petrol rafinerileri için gerekli mal, hizmet ve ürünlerin gönderilmesinin yasaklanması gibi yaptırımlar öne çıkmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri ise en öne çıkan ekonomik yaptırımlar olarak Rusya'nın Dolar, Euro, Pound ve Yen gibi para birimleriyle ticari faaliyet yürütmesine kısıtlama getirdi, Amerikan Hazine Bakanlığı kendi vatandaşlarının Rusya Merkez Bankası, Rusya Maliye Bakanlığı ve Rusya Ulusal Varlık Fonu ile ticari herhangi bir faaliyet yürütmesini yasakladı,

Vladimir Putin'in yakın çevresindeki isimlerin ticari faaliyetlerini ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki mal varlıklarını dondurmanın yanı sıra Rus elitlerinin malvarlıklarını dondurarak ülkeye girişlerini yasakladı. Rusya'ya yönelik teknoloji ihracatına da kısıtlama getirildi. İngiltere ise Rus şirketlerinin İngiltere'de sermaye toplamasının yasaklanmasının yanı sıra 220'den fazla şahsın ve şirketin mal varlıklarını dondurdu. Rusya kaynaklı uçakların ülke hava sahasına girişinin yasaklanmasının yanı sıra Rus yatlarının ticaret gemilerinin İngiliz limanlarına girişini yasakladı. Askeri sanayi için gerekli ürünlerin ve rafinerilerde kullanılacak yüksek teknoloji ürünlerinin ihracatı durduruldu.

Bu ülkelerin yanı sıra İsviçre Avrupa Birliği'nin tüm yaptırımlarına katılacağını duyururken, Japonya, Kanada, Avusturalya ve Yeni Zelanda gibi ülkeler de Rusya'ya yönelik ekonomik yaptırımlar ilan etti (medyascope.tv, 2023).

Ülke bazındaki yaptırımların yanı sıra Apple, Adidas, Louis Vitton MH, Visa, Mastercard, Hitachi, Xerox, Cisco, Levi's, Chanel, Sony, Good Year, BP, Panasonic, Yamaha, Airbnb, Universal Pictures, Nikon, Audi, Axa, Netflix, Boeing gibi sektörlerinde öncü pek çok firma Rusya Operasyonlarını ve sevkiyatlarını durdurma ve Rusya'dan çekilme kararı almalarının yanı sıra pek çok şirket de Ukrayna'ya yönelik bağışlarda bulundular (leave-russia.org, 2023).

Öte yandan başta hizmet sektörü olmak üzere, Elektronik, Kimya, Enerji, Sağlık, üretim ve tüketici ürünleri sektörlerinden pek çok firma da Rusya operasyonlarını sürdürme yönünde hareket etti (Tosun ve Eshraghi, 2022: 2). Rusya'ya yönelik ekonomik yaptırımların gayri safi yurtiçi hasılda %2,1'lik küçülmeye yol açacağı öngörülürken, 2023 yılı için Rus ekonomisinin küçülmesine yönelik olarak OECD %2,5, Dünya Bankası % 0.2 ve IMF % 0.7' lik tahminlerde bulundu. Petrol gelirlerinde ise 2022 Ocak ayından 2023 Ocak tarihine kadar geçen bir yıllık süreçte % 40 düşüş yaşandı. Rusya Merkez Bankası'nın 300 Milyar Euro değerinde varlığı dondurulurken, Rus bankacılık sisteminin % 70'i yaptırımlardan etkilendi. Yaptırım uygulanan toplam 1500 kişinin 20 Milyar Euro değerinde malvarlığı da donduruldu (consilium.europa.eu, 2023).

Ekonomik yaptırımların yanı sıra Rusya'ya karşı yürütülen faaliyetlerin sosyal etkileri de oldu. Örneğin Disney yeni animasyon filmi *Turning Red* in Rusya'da gösterime girmeyeceğini duyururken, Cardiff Flarmoni Orkestrası Rus besteci Çaykovski'yi konser programlarından çıkardıklarını duyurdular. Uluslararası Kedi Federasyonu ise yarışmalarına Rus cinsi kedilerin yarışmalara kabul edilmeyeceği açıklamasında bulundu (malenko.medium.com, 2023).

4. Almanya, Rusya ve Enerji Krizi

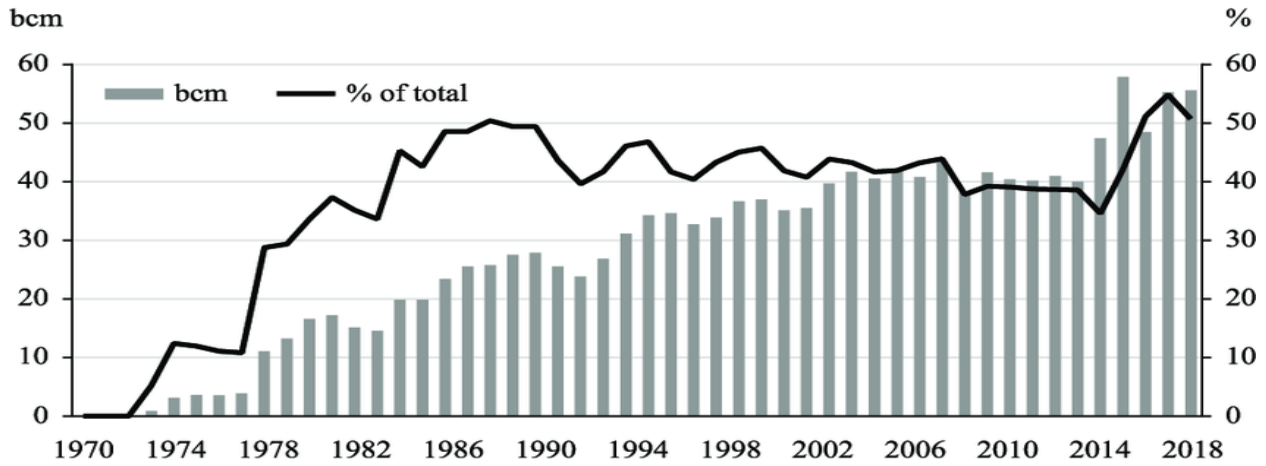
Almanya ve Rusya arasındaki enerji ticareti, enerjinin dönüşümü ve jeopolitiği açısından ciddi bir örnek olay olarak öne çıkmaktadır. Rusya'nın 2018 gayri safi milli hasılasının %5'lik kısmını tek başına Gazprom sırtlanırken, Almanya Rusya'nın en büyük gaz müşterisi olarak öne çıkmaktadır. Almanya'nın gaz tüketimi %38 oranında sanayii tüketimini kapsarken, %30'luk dilim hane kullanımında tüketilmektedir (Westphal, 2020: 409).

Rusya ve Almanya arasındaki gaz ticareti, Soğuk savaş dönemine uzanan bir geçmişe sahiptir. Karşılıklı faydalar barındıran bu ticaret, Rusya'nın batı ülkelerinin parasına ve

teknolojisine sahip olmasını sağlarken, Almanya için enerji maliyetlerinin düşüklüğü ile pazardaki rakipleri Hollanda karşısında daha düşük maliyetle üretim yapılmasına imkân sağlamıştır. Öyle ki Rus gazının çevreci imkânları sayesinde 1969-1974 yılları arasında Batı Almanya Şansölyesi Willy Brandt 'Ruhr bölgesinde mavi bir gökyüzü' söylemini 1961 yılındaki seçim kampanyasında kullanmış, Almanya'nın sanayii ve metropoller açısından çevresel olumsuzlukları en çok yaşayan bölgesi için OPEC petrolü yerine Rus gazını öne çıkarmıştır (umweltbundesamt.de, 2023).

Soğuk savaş döneminde bile Almanya ve Rusya arasında yaşanan bu enerji yakınlaşması, Amerika Birleşik Devletleri'nin hoşnutsuzluğu ile karşılanmış, buna rağmen Almanya ve Rusya arasındaki gaz ticareti yıldan yıla artan bir ivme ile sürmüştür.

Tablo 1. Almanya ve Rusya Arasındaki Gaz Ticareti

Kaynak: Westphal, 2020: 411

Öte yandan Rusya ve Almanya arasındaki gaz ticaretinin bir başka unsuru da *Kuzey Akımı 2* projesi olarak öne çıkmaktadır. 1230 kilometrelik boru hattı, Rus doğalgazının Baltık denizi altından doğrudan Almanya kıyılarına taşınması amacıyla döşenmiştir. *Kuzey Akımı 1* projesinin yaklaşık 2 katı taşıma kapasitesi olan boru hattı (yıllık 220 milyar metreküp) Mart 2022 itibariyle Rusya'ya uygulanan yaptırımların bir sonucu olarak askıya alınmıştır. İnşaat süreci tamamlanan ve içerisine doğalgaz verilen boru hattının yaptırımlar sebebiyle bakımının da gerçekleştirilememesi, 11 milyar dolara mal olan ve hâlihazırda içerisinde 330 milyon metreküp doğalgaz bulunan bir proje olarak hem Almanya hem de Rusya için büyük bir külfet yaratmıştır (aa.com.tr, 2023). Sonuç olarak Alman Şansölye Olaf Scholz, Rusya'nın ayrılıkçı Donetsk ve Luhansk bölgelerini devlet olarak tanıması hamlesinin ardından *Kuzey Akımı 2* projesinin durdurulduğunu açıkladı. Rusya tarafından siyasetin dışında tutulması gereken ve karşılıklı fayda içeren bir proje olduğuna yönelik açıklamalar yapılsa da kullandığı gazın üçte ikisini Rusya'dan temin eden ve hâlihazırda son nükleer santrallerini de kapatan Almanya için yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelerek Rus gazına olan bağımlılığın ortadan kaldırılması birinci öncelik olarak öne çıkmaktadır (nytimes.com, 2023).

Bu süreçte Amerika Birleşik Devletleri hükümeti, *Kuzey Akımı 2* projesinin kötü bir anlaşma olduğuna yönelik açıklamalarının yanı sıra, ABD'nin Avrupa Birliği ve Almanya ile birlikte uyguladığı yaptırımların işlevselliğini ve ülkeler arası iş birliğini tehlikeye atacağını deklare etti (crsreports.congress.gov, 2023).

Amerika'nın yanı sıra Polonya da Almanya'nın Rusya ile olan gaz ticaretini eleştiren ülkeler arasında yer aldı. Polonya'nın Başbakan yardımcısı ve Hukuk ve Adalet Partisi başkanı Jarosław Kaczyński Almanya ve Fransa'yı "Rusya'ya ödedikleri yüklü miktardaki doğalgaz ücreti ile Rusya'nın Ukrayna'daki operasyonlarını finanse etmekle" itham etti. Bu tutumun politik ve ahlaki olarak kabul edilemez olduğunu, Almanya'nın Rusya ile bütün enerji bağlarını kesmesi gerektiği söylemini kamuoyu ile paylaştı (politico.eu, 2023).

Ayrıca Angela Merkel'in başkanlığının son günlerine denk gelen ve savaşın başlangıcından sadece 4 ay önce Merkel Hükümeti tarafından *Kuzey Akımı 2* projesi hakkında kamuoyu ile paylaşılan raporda yer alan:

Kuzey Akımı 2 projesinin Almanya ve Avrupa Birliği ülkeleri için herhangi bir tehlike arz etmediği, Rusya'nın Avrupa ile olan gaz ticaretinde politik gerilim dönemlerinde bile gaz ticaretini bir pazarlık ve tehdit unsuru yapmadığı, Kuzey Akımı projesinin Rus gazına ve Rusya'ya olan bağımlılığı artırmayacağı [...] (politico.eu, 2023).

yönündeki ifadeler projeyi endişe ile karşılayan Ukrayna ve Polonya tarafından eleştirildi.

5. Almanya ve Rusya Gaz Krizine Yönelik İnternet Meme'lerinin Göstergibilimsel Analizi

5.1. Analiz ve Bulgular

Çalışmada altı adet İngilizce *meme*'ye yer verilmiştir. *Meme*'lerin özellikle İngilizce seçilmesinin nedeni farklı bakış açıları ile Almanya'nın eleştirilmesine yakın merceklerle bakılmasının amaçlanmış olmasıdır. Çalışmada kolay ulaşılabilen ve özel izin gerektirmeyen *meme*'ler seçilmiştir. Roland Barthes'ın -gösterge, gösteren ve gösterilen şeklinde sınıflandırdığı - görüşlerinden yola çıkılarak analiz edilecek olan *meme*'ler, çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır.

5.1.1. Bir Sonraki Görevin Üç Nükleer Santral Daha Devre Dışıyken, Rusya'dan Gaz Almadan ve Yüzyılın En Zayıf Rüzgârları Varken Işıkları Açık Tutmak Örneği

Görsel 1. Bir Sonraki Görevin Üç Nükleer Santral Daha Devre Dışıyken, Rusya'dan Gaz Almadan ve Yüzyılın En Zayıf Rüzgârları Varken Işıkları Açık Tutmak

Your next task is to keep the lights on with three fewer nuclear plants, no gas from Russia, and the lowest winds in a decade.

Kaynak: <https://www.memedroid.com/memes/detail/3644139>, 2023.

Gösterge: Yeşil eşofmanlı insanlar

Gösteren: Yeşil eşofmanı ile endişe içerisindeki Uzakdoğulu bir erkek fotoğrafı üzerinde *Bir Sonraki Görevin Üç Nükleer Santral Daha Devre Dışyken, Rusya'dan Gaz Almadan ve Yüzyılın En Zayıf Rüzgârları Varken Işıkları Açık Tutmak* metni.

Gösterilen: Rus gazı olmadan Almanya'nın yaşayacağı enerji krizi.

Analiz: <https://www.memedroid.com/memes/detail/3644139> adresinde yer alan görselde, tüm dünyada büyük ilgi uyandıran 'Squid Game' dizisinden bir sahne yer almaktadır. Dizinin ana fikri bir tesiste kapalı olan yarışmacıların çok zor ve hayati tehlike barındıran birtakım oyunlardan sağ çıkma mücadelesi şeklindedir. Bu gönderme ile amaçlanan Almanya'nın Rus gazı olmadan yaşayacağı enerji krizinin ilgili dizideki zorlu ve ölümcül görevler ile kıyaslanmasıdır. Görselin üzerinde yer alan açıklayıcı metinde ayrıca Almanya'nın yakın dönemde nükleer enerjiden uzaklaşma politikasının bir sonucu olarak kapattığı üç nükleer santrale ve doğa dostu enerjiye geçiş sürecinin bir parçası olarak yatırım yaptığı rüzgâr türbinlerine gönderme yapılmaktadır. Almanya'nın doğa dostu enerji girişiminin yüzyılın en az rüzgârlı yılına denk gelmesi tüm diğer zorlukların yanında enerji krizini zorlaştıran unsurlardan birisi olarak öne çıkmaktadır.

Görseldeki gösteren ve gösterilen ilişkisi Almanya'nın bu yıl yaşayacağı enerji krizinde ışıkları açık tutmasının (gereken mecralarda, evlerde ve sanayide gerekli enerji kaynaklarını temin edebilmesi) adeta insanların hayatı pahasına oynadığı bir oyun kadar zorlu bir süreç olacağı vurgulanmaktadır.

5.1.2. EU Still Paying Russia 1 Billion Dollars A DAY For Gas (Avrupa Birliği Gaz İçin Rusya'ya Günde 1 Milyar Dolar Ödüyor) Örneği

Görsel 2. EU still paying Russia 1 billion dollars A DAY for gas (Avrupa Birliği Gaz İçin Rusya'ya Günde 1 Milyar Dolar Ödüyor)

Kaynak: https://i.redd.it/eu-still-paying-russia-1-billion-dollars-a-day-for-gas-v0_ks87qkrwp3u81.png, 2023.

Gösterge: Çatıdan düşmek üzere olan birine yardım etmeye çalışan insanlar

Gösteren: İlk karede bir binanın kenarından tutunmuş, düşmek üzere olan birisine yardım eden başka bir adam görülmektedir. Yardımcı olan kişi diğerine 'seni tuttum kardeşim' der. Düşen adamın yanında Ukrayna bayrağı varken, ona yardım eden adam Amerika Birleşik Devletleri, Avusturalya ve Kanada bayraklarının altında durmaktadır. İkinci görselde ise kadraja dâhil olan üçüncü bir kişi yardımcı olan kişiye engel olarak düşmek üzere olan kişiyi bir kalasla iteleyerek 'hayır tutmadın' demektedir. Kadraja dâhil olan üçüncü kişinin başında Avrupa Birliği ve Almanya bayrağı yer almaktadır.

Gösterilen: Amerika Birleşik Devletleri, Avusturalya ve Kanada, Ukrayna'ya yardımcı olurken Avrupa Birliği ve Almanya Ukrayna'nın zor günlerinde durumu daha zor hale getirmek için çabalamaktadır.

Analiz: <https://i.redd.it/eu-still-paying-russia-1-billion-dollars-a-day-for-gas-v0-ks87qkrwp3u81.png?> adresinde yer alan görsel, sunum yazısında *EU still paying Russia 1 billion dollars A DAY for gas (Avrupa Birliği Gaz İçin Rusya'ya Günde 1 milyar Dolar Ödüyor)* ifadesi ile paylaşılmıştır. Meme'de kullanılan sahne *It's Always Sunny In Philadelphia* isimli komedi dizisinin 20 Eylül 2007 tarihli bölümündendir. Görselde Amerika Birleşik Devletleri, Avusturalya ve Kanada'nın Ukrayna'ya içerisinden geçtiği zor günlerde destek olmak için çabalarken, Avrupa Birliği ve Almanya'nın, Ukrayna'nın düşmanı pozisyonunda yer alan Rusya'ya ödediği gaz ücreti vasıtasıyla Ukrayna'ya zarar vermeye çalıştığı vurgulanmaktadır.

Görseldeki gösteren gösterilen ilişkisi Avrupa Birliği ve Almanya'nın, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve Avusturalya'nın aksine Ukrayna'ya zarar verdiği şeklindedir.

5.1.3. Come on, Germany (Hadi Canım, Almanya) Örneği

Görsel 3. Come on, Germany (*Hadi Canım, Almanya*)

Kaynak: <https://i.redd.it/3rkiujzcm0k81.jpg>, 2023

Gösterge: Bağırın ve gülümseyen iki turuncu çiçek

Gösteren: İlk karede çok şiddetli bir şekilde bağırarak turuncu renkli bir çiçek çizimi, yanında 'Almanya, Ukrayna'daki Rus işgalini kınıyor' yazıyor. İkinci karede ise aynı turuncu çiçek, ellerini birleştirerek sevimli bir şekilde duruyor. Bu kez çiçeğin yanında 'Kömür ve doğalgazın yarisını, Petrolünün üçte birini Rusya'dan alan Almanya' yazıyor.

Gösterilen: Almanya, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali konusunda çok tepkili görünürken Rusya ile enerji ticaretini sürdürmektedir.

Analiz: <https://i.redd.it/3rkiujzcm0k81.jpg> adresinde yer alan görselin sunum yazısı *Come on, Germany (Hadi Canım, Almanya)* şeklindedir. Meme formatı olarak kullanılan görseller 2017 tarihli 'Cuphead' isimli bilgisayar oyunundan alınmıştır. Meme formatı 'Cuphead Flower' ve 'Floral Fury' olarak adlandırılır. Format, benzer durumlar karşısında tutarsız tepkiler veren özneleri eleştirmek, hicvetmek amacıyla kullanılmaktadır (knowyourmeme, 2023).

Görsel savaşın başlangıcından itibaren Rusya'ya yönelik tepkisini açık ve net bir şekilde gösteren ve Avrupa Birliği bünyesindeki ağırlığı ile dünya kamuoyunda Rusya'ya yönelik yaptırımların uygulanması konusunda etkin rol oynayan Almanya'nın, özünde Rusya ile olan ticari münasebetlerini sonlandırmamasını hicvetmektedir. Almanya her ne kadar Rus işgalini-görselde hicvedildiği şekilde- canhıraş bir halde kınasa da, Rusya'ya olan enerji bağımlılığının bir sonucu olarak doğalgaz, kömür ve petrol ticaretini sürdürürken masumane ve saf bir tavırla bu durumun görmezden gelinmesini ummaktadır.

Görseldeki gösteren gösterilen ilişkisi Almanya'nın Ukrayna'da devam eden Rus işgalini abartılı bir şekilde kınarken, aynı Almanya'nın Rusya ile hala enerji konusundaki yoğun ticaretini sürdürmesidir.

5.1.4. Almanya, Tamamen Rus Gazına Bağımlı Örneği

Görsel 4. Almanya, Tamamen Rus Gazına Bağımlı

Kaynak: <https://i.redd.it/germany-is-completely-dependent-on-russian-gas-v0-17wxwrsv46l81.jpg?>, 2023.

Gösterge: Karikatür şeklinde resmedilmiş insan figürleri

Gösteren: Birinci karede üzerinde 'Almanya' yazan bir insan çizimi, üzerinde 'Rus ürünlerini boykot edin' yazan bir balona uzanıyor. İkinci ve daha büyük bir karede ise üzerinde Almanya yazan bu insanın arkasında kendisine sarılmış, kendisinden daha büyük ve güçlü bir figürün

kontrolü altında ve endişe içinde olduğunu görüyoruz. Büyük figürün üzerinde ise 'Rus Gazı' yazıyor.

Gösterilen: Almanya Rus ürünlerini boykot etmek istese de Rus gazına bağımlı olduğu için bunu yapamaz.

Analiz: <https://i.redd.it/germany-is-completely-dependent-on-russian-gas-v0-17wxwrsv46l81.jpg?s=00a0e0a6fe121ead8841f30e8cebc97b31dac923> adresinde yer alan görselin başlığı *Almanya, Tamamen Rus Gazına Bağımlı* şeklindedir. İlk görselde Almanya'yı temsil eden karakterin Rus ürünlerine yönelik boykot karşısında istekli ve heyecanlı hali gösterilirken, ikinci kare ile durumun daha büyük bir çerçeveden değerlendirilmesi söz konusudur. Rus ürünlerini boykot etmek isteyen Almanya esasında kendisinden daha güçlü ve tehditkâr bir güç olan Rus gazının kontrolü altında tedirgindir. Bu görselin sunduğu çerçeveden Almanya'nın Rus ürünlerine yönelik boykotlara katılma arzusunun yersiz olduğu, Almanya'nın Rus gazına olan ihtiyacının savaşın sonucunda uygulanan yaptırımlara etkin bir şekilde dâhil olmasını engelleyeceği anlaşılmaktadır. Almanya Rusya'ya yönelik boykot yaptırımlarına Avrupa Birliği'nin etkin bir gücü olarak öncülük etmekte, birbiri ardına gelen yaptırım paketlerine destek vermektedir fakat bu durum topyekûn bir boykot eylemine – Almanya'nın Rus gazına olan ihtiyacı sebebiyle- dönüşmemektedir. Bu durum Almanya'nın yaptırımlar ve boykotlar konusundaki samimiyetine gölge düşürmektedir.

5.1.5. Aman Tanrım, Rusya Enerjiyi Bir Silah Olarak Kullanıyor, Kim Bilebilirdi Ki? Örneği

Görsel 5. Aman Tanrım, Rusya Enerjiyi Bir Silah Olarak Kullanıyor, Kim Bilebilirdi Ki?.

Kaynak: <https://images7.memedroid.com/images/UPLOADED590/627ef6a0f2319.webp>, 2023

Gösterge: Başlarında bayrak taşıyan dört insan büst ve Almanya bayrağı içerisinde şaşkın bir surat

Gösteren: 2012 yazısının altında yer alan görselin solunda kafalarında Estonya, Polonya, Litvanya ve Letonya bayrakları olan 4 kişi, altlarında 'Rus gazına bağımlı olma, Onlar enerjisini bir silah olarak kullanır' yazısı mevcut. Sağda ise ağzı şaşkın bir şekilde açık, arkasında Almanya bayrağı olan bir kişi altında 'Saçmalık, siz sadece Rus düşmanlığı yapıyorsunuz' yazısı var. Görselin devamında 2022 yazısının altında, bu kez sağda yer alan ağzı açık, Alman bayrağına gömülü kişinin altında *Aman Tanrım, Rusya Enerjiyi Bir Silah Olarak Kullanıyor, Kim Bilebilirdi Ki?* yazısı var. Resmin sol kısmında ise Kafalarında Estonya, Polonya, Litvanya ve Letonya bayrakları olan kişiler, altlarında üç nokta ile yer alıyor.

Gösterilen: Estonya, Letonya, Polonya ve Litvanya; Almanya'yı Rusya'nın enerji konusunu politik bir baskı unsuru olarak kullanacağı konusunda uyarılarına rağmen Almanya bu ülkeleri dinlememiş, bugün gelinen durumda ise mağdur pozisyonuna düşmüştür.

Analiz: <https://images7.memedroid.com/images/UPLOADED590/627ef6a0f2319.webp> adresinde yer alan görselde Almanya'nın Rus gazı karşısındaki bağımlılığı ve güncel ekonomi politik gündemi doğru okuyamaması eleştirilmektedir. Almanya'nın özellikle *Kuzey Akımı 2* projesi sürecinde Avrupa'nın pek çok ülkesi tarafından eleştirilmesi, değişen politik dengeler sonucunda ise Kuzey Akımı projesinin tamamlandığı günlerde Rusya tarafından atıl bırakılması, Almanya'nın, Rusya'nın enerji politikaları karşısında pasif ve öngörüsüz davrandığı sonucunu akıllara getirmektedir. Almanya, diğer Baltık ülkelerinin uyarılarına rağmen Rusya ile yakın ve bağımlı bir ticaret ilişkisi kurmuş, günün sonunda Rusya'nın enerji konusunu görselde bahsettiği üzere 'politik bir silah olarak' kullanması sonucunda enerji krizi ile yüz yüze kalmıştır.

5.1.6. Friends Dizisi Örneği

Görsel 6. Friends Dizisi

Kaynak: <https://twitter.com/uamemesforces/status/1516730897877409798/photo/1>, 2023

Gösterge: Sarışın bir kadın ve üzerinde Almanya bayrağı olan bir erkek

Gösteren: Sarışın bir kadın ve üzerinde Almanya bayrağı olan bir erkek diyalog halindedir. Her karede kadının söylediklerini kelime kelime tekrar eden bir adam görürüz. Son karede bölünmüş cümleyi birleştirerek tekrar eden kadına karşılık olarak o ana kadar kelimeleri aynı şekilde tekrar eden adam tamamen farklı bir cümle söyler.

Gösterilen: Almanya, Ukrayna'ya askeri destek konusunda istekli görünmesine rağmen görünenin aksine Rusya ile enerji ticaretine devam etmektedir.

Analiz: <https://twitter.com/uamemesforces/status/1516730897877409798/photo/1> adresinde yer alan görsel, dünyada yayınlandığı dönemden itibaren popüler ve çokça seveni olan bir dizi olan Friends'in 10. Sezonunun 13. bölümündeki bir sahneyi temel almaktadır. 19 Şubat 2004 tarihinde yayınlanan bölümde, dizinin sevimli fakat biraz şaşkın karakteri Joey, arkadaşı Phoebe'den kendisine Fransızca öğretmesi için yardım ister. Phoebe, Fransızca'nın en basit cümlelerini kendisine tane tane söylediğinde tekrar eder fakat cümleyi bir bütün olarak söylerken bambaşka şeyler geveler. Görselde Almanya'nın Ukrayna'ya yardım etmek konusunda Avrupa ve Dünya kamuoyunda sergilediği öncü role rağmen, Ukrayna'nın Rusya ile sürdürdüğü savaşta ihtiyaç duyduğu ağır silahlar ve mühimmatların tedariki konusunda sergilediği yetersiz eforun yanı sıra Rusya ile sürdürdüğü enerji ticaretinin eleştirisi yer almaktadır. Almanya'nın savaşın gidişatına doğrudan etki edecek ağır silahları Ukrayna'ya göndermesi geç ve yoğun kamuoyu baskısının ardından gerçekleşmiştir. Olaf Scholz tarafından gönderilen 14 adet Leopard tank hakkında yapılan açıklamada "Ukraynalıların bu silahları kendi başlarına kullanmasına müsaade edilmeyeceği, yakın bir koordinasyon ile tankların kullanımına dair eğitim ve uygulamaların ardından tankların kullanıma gireceği" bilgisi kamuoyu ile paylaşılmıştır (npr.org, 2023).

SONUÇ

İnsanların en temel bilgi ve yorum kaynaklarından birisi haline gelen sosyal medya, geleneksel medya unsurlarının aksine karşılıklı iletişim ve hızlı geri dönüş fırsatları ile herhangi bir durum ve olay karşısında farklı ve doğrudan tepkileri görebilme imkânı sağlamaktadır. Kamuoyunun bir durum, bir olay, bir gelişme hakkındaki genel tutumunu gözlemlemek için sosyal medya, farklı sesler ve kaynaklar barındırması, editoryal müdahalenin kısıtlılığı ile fikir edinme konusunda gerçek ve net geri dönüşlere ulaşma açısından oldukça elverişlidir. Kullanıcıların görüşlerini kendi kelimeleri ile görsellerle, kimi zaman canlandırmalar ile hatta kendi ürettikleri şarkılar ile paylaştığı mecralar geleneksel medyanın erişemediği ifade yöntemlerini gündelik hayatın ve mevcut gündemin olağan bir parçası haline getirmiştir.

Ukrayna ve Rusya arasında cereyan eden savaşın etkileri, savaşa doğrudan ve dolaylı olarak müdahil olan diğer ülkelerin sergilediği tutum ve aldıkları pozisyonlar da kamuoyunun ve internet kullanıcılarının yakın gözlemine tabi tutulmuş, konuya ilgi duyan herkes izleyici değil, -çağın sağladığı imkânlar doğrultusunda- yorumcu olarak olaya müdahil olmuştur.

Bu süreçte Almanya'nın Rusya ve Ukrayna arasında cereyan eden savaş karşısında sergilediği tutum, *meme*'ler/*caps*'ler aracılığıyla farklı çerçevelerden eleştiri unsuru olmuştur.

Bazı kullanıcılar Almanya'nın Rusya ile olan gaz ticaretinin, Almanya'nın Ukrayna'ya olan yardımını göstermelik ve samimiyetsiz kıldığı yönünde eleştirileri ile duruma yaklaşmıştır. Bu yaklaşımda Almanya, art niyetli ve içten pazarlıklı olmakla eleştirilmiş, Ukrayna'ya yapılan yardımların sadece kamuoyunu oyalamak için yapıldığı, perde arkasında ise Rusya ile devam eden gaz ve enerji ticaretinin sürdürüldüğü, Almanya'nın dolaylı olarak Rusya'nın Ukrayna'da devam eden işgali finanse ettiği eleştirisi yapılmıştır.

Alman-Rus gaz ticaretine yapılan eleştirilerin başka bir bölümü ise, Almanya'nın Rusya'nın planları karşısında aciz ve öngörüsüz kaldığı yönündedir. Almanya, tüm dünyanın ve müttefiklerinin uyarılarını dikkate almamış, günün sonunda Rus gazına bağımlı hale gelmiş ve Rusya'nın enerji ticaretini yaptırımlar konusunda bir koz olarak kullanması karşısında çaresiz duruma düşmüştür. Duruma bu şekilde bakan kullanıcılar Almanya'nın gaz ticareti bağlamındaki pozisyonunu art niyetten ziyade öngörüsüzlük ve saflık olarak eleştirmiş, Rusya'nın aşikâr olan planları karşısında aksiyon alamayacak kadar yetersiz olmakla eleştirmişlerdir.

Sonuç olarak Almanya'nın Ukrayna işgali karşısında Rusya'ya doğrudan ve cesurca yaptırım uygulamasını engelleyen ciddi bir enerji bağımlılığı vardır. Bu bağımlılık kullanıcıların gözünde ya Ukrayna'ya karşı bilinçli, art niyetli ve samimiyetsiz bir duruşun ürünüdür, ya da Almanya'nın öngörüsüz, saf ve yetersiz dış politikasının bir sonucudur. Günün sonunda internet kullanıcıları Almanya'nın kamuoyunda sergilediği işgal karşıtı tutum ve açıklamalarını eksik, yetersiz ve samimiyetsiz olarak değerlendirmiş, Almanya'nın Rusya ile olan enerji ticaretini mizahi unsurları kullanarak eleştirmişlerdir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışmada içerisinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, çalışmanın özgün olduğunu bildiririm. Aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Bu makale tek yazar tarafından hazırlanmıştır.

Çıkar Beyanı

Bu çalışmanın hazırlanmasında çıkar çatışması yaşanacak herhangi bir durum bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Aksu, S. ve S. Karadağ (2021). "Covid 19 Sürecinde İnternet ve Sosyal Medyada Vakit Geçirme Sürecindeki Artışın, Sosyal Medya Bağımlılığı, Gösterişçi Tüketim ve Narsistik Kişilik Üzerine Etkisi". *Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1) , 76-97.
- Aktaş, Ö. (2016). "Bir İletişim Yöntemi Olarak Caps / Memes". *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6 (14), 1-14.
- Asutay, H., O. Atik, M. Demir, S. Öğretmen ve H. Göçerler (2016). "The New Reading Types Occurring As A Result Of Changing Youth Cultures". *Educational Research Association The International Journal of Research in Teacher Education*, 7 (1), 28-39.
- Dağtaş, E. ve O. Yıldırım (2017). "Mizah Anlayışının Yeni Hali "Caps" Leri "Dünya Tarihine Yön Veren Kişiler" Üzerinden Okuma". *Intermedia International e-Journal*, 4 (6), 14-39.
- Decker-Maurer, H. (2012). *I Can Have Rhetoric: How Image Macros Address Social Issues In An Age Of Participatory Culture*. Yüksek Lisans Tezi, Wisconsin-Stout Üniversitesi, Milwaukee
- aktaran Kırık, A. M. ve R. Saltık (2017). "Sosyal Medyanın Dijital Mizahı: İnternet Meme/Caps". *Atatürk İletişim Dergisi*, 12, 98-118.
- Fırat, T. E. (2016). "Dijital Mizahın Biçimbozumu: Bobiler.org Örneği". *Tarih Okulu Dergisi (TOD)*, 9 (28), 641-655.
- Güvenç, A. Ö. (2017). "Anlatıdan Görsele Elektronik Mizah Kültürü". *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (61), 101-112.
- <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/impact-sanctions-russian-economy/> (24.07.2023).
- <https://abcnews.go.com/International/wagner-groups-rebellion-putin-unfolded/story?id=100373557> (24.07.2023).
- <https://aposto.com/s/ukrayna-rusyanin-iskali-altinda> (21.07.2023).
- <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF11138> (25.07.2023).
- <https://edition.cnn.com/2022/02/26/europe/ukraine-zelensky-evacuation-intl/index.html> (19.07.2023).
- <https://edition.cnn.com/2022/12/22/europe/putin-uses-word-war-fighting-ukraine-russia-intl-hnk/index.html> (25.07.2023).
- <https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:2023:035:TOC> (24.07.2023)
- <https://i.redd.it/3rkiujzcm0k81.jpg>, (25.07.2023).
- https://i.redd.it/eu-still-paying-russia1-billion-dollars-a-day-for-gas-v0_ks87qkrwp3u81.png?, (25.07.2023).
- <https://i.redd.it/germany-is-completely-dependent-on-russian-gas-v0-17wxwrsv46l81.jpg?>, (25.07.2023).
- <https://images7.memedroid.com/images/UPLOADED590/627ef6a0f2319.webp> (25.07. 2023).
- <https://knowyourmeme.com/memes/cuphead-flower-cagney-carnation> (25.07. 2023).

- <https://malenko.medium.com/the-top-10-most-weird-and-unusual-sanctions-against-russia-part-1-3fc5ef0735b2> (23.07.2023).
- <https://medyascope.tv/2022/03/07/rusyaya-hangi-yaptirimlar-uygulaniyor/> (25.07.2023).
- <https://news.sky.com/story/ukraine-invasion-zelenskyy-warns-weak-nato-will-be-partly-responsible-for-fatalities-as-it-fails-to-impose-no-fly-zone-12557884> (20.07.2023).
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Rusya-Ukrayna_Sava%C5%9F%C4%B1 (20.07.2023).
- <https://twitter.com/uamemesforces/status/1516730897877409798/photo/1> (25.07.2023).
- <https://www.aa.com.tr/en/politics/russia-dismisses-claims-of-ukraine-invasion-plans/2428328> (20.07.2023).
- <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abden-rusyaya-yeni-yaptirimlar/2929463> (22.07.2023).
- <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/dogal-gazla-dolu-kuzey-akim-2-rusyaya-yaptirimlar-nedeniyle-kendi-haline-birakildi/2536662> (22.07.2023).
- <https://www.aa.com.tr/tr/gundem/disisleri-bakani-cavusoglu-montro-sozlesmesinin-butunhukumlerini-seffaf-bir-sekilde-uygulayacagiz/2517057> (25.07.2023).
- <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-60686185> (25.07.2023).
- <https://www.cnbc.com/2022/02/28/russian-ruble-dives-nearly-30percent-against-the-dollar-amid-sanctions-ukraine-crisis.html> (20.07.2023).
- <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/impact-sanctions-russian-economy/> (23.07.2023).
- <https://www.consilium.europa.eu/media/54571/en20220228-final-presidency-summary.pdf> (18.07.2023).
- <https://www.ft.com/content/c95634ad-e01a-4af5-b7e8-4616618b7431> (25.07.2023).
- <https://www.memedroid.com/memes/detail/3644139> (25.07.2023).
- <https://www.npr.org/2022/02/27/1083368793/ukraine-russia-negotiations-belarus> (19.07.2023).
- <https://www.npr.org/2023/01/25/1150759498/germany-leopard-2-tanks-ukraine> (25.07.2023).
- <https://www.nytimes.com/2022/02/22/business/nord-stream-pipeline-germany-russia.html> (23.07.2023).
- <https://www.nytimes.com/2023/05/04/world/europe/zelensky-ukraine-hague-netherlands.html> (26.07.2023).
- <https://www.politico.eu/article/germany-release-merkel-era-assessment-saying-nord-stream-russia-gas-poses-no-risk/> (25.07.2023).
- <https://www.politico.eu/article/polands-kaczynski-criticizes-germany-energy-russia/> (21.07.2023).
- <https://www.reuters.com/world/europe/putin-bans-cash-exports-russia-exceeding-10000-value-kremlin-2022-03-01/> (25.07.2023).

- <https://www.reuters.com/world/europe/russia-no-longer-needs-diplomatic-ties-with-west-ex-president-medvedev-2022-02-26/> (20.07.2023).
- <https://www.reuters.com/world/kremlin-says-russian-military-action-will-stop-moment-if-ukraine-meets-2022-03-07/> (21.07.2023).
- <https://www.theguardian.com/world/2022/mar/06/ukraine-fastest-growing-refugee-crisis-since-second-world-war> (21.07.2023).
- <https://www.umweltbundesamt.de/presse/pressemitteilungen/umweltbundesamt-der-himmel-ueber-der-ruhr-ist> (25.07.2023).
- <tps://leave-russia.org/leaving-companies> (22.07.2023).
- Kırık, A. M. ve R. Saltık (2017). "Sosyal Medyanın Dijital Mizahı: İnternet Meme/Caps". *Atatürk İletişim Dergisi*, 12, 98-118.
- Korkmaz-Aslan, T. (2023). "The Culture Of Memes/Caps Themed With Nursing Profession: A Semiotic Study". *BAUN Health Sci J*, 12 (2), 238-245.
- Osterroth, A. (2019). How To Do Things With Memes?- Internet- Memes Als Multimodale Sprechakte. *Politische Internet Memes- Theoretische Herausforderungen und Empirische Befunde*. (Ed. L. Bülow und M. Johann (Hg.)). Berlin: Frank and Timme GmbH.
- Öncül, K. (2018). "Sözlü Kültürden Elektronik Kültüre, Fıkradan Capsa". *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 7 (20), 329-338.
- Sayimer, İ. (2014). "Yeni Medya Ortamlarında Ağlar Oluşturan Toplumsal Hareket Deneyimleri". *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 2 (2), 97-112.
- Selchow, H. (2023). *Deutscher Humor im Wandel der Zeiten: Finden Sie das witzig?*. Elmshorn: Hermann Selchow.
- Shifman, L. ve Y. Dinçer (2014). *Meme: Kunst, Kultur Und Politik İm Digitalen Zeitalter*. Frankfurt: Suhrkamp Verlag.
- Şahin, E. ve Ö. Duğan (2020). "Dijital Çağın Mizahi Anlatım Türü Capslerle Sağlık Konulu Mesajların Yayılımı". *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*, 6 (1), 191-207.
- Tamer Gencer, Z. (2018). "Sosyal Medya Kullanımının İletişim Kaygısı Bağlamında Değerlendirilmesi", *Selçuk İletişim*, 11 (2), 21-34.
- Tekrin, D. (2015). Bir Yeni Medya Fenomeni: İnternet Memeleri ya da Caps'ler. Bilişim ve... (Der. Ç. A. Kırık A. M. ve Ö. E. Şahin). İstanbul: Hiper-link Yayınları aktaran Balcı-Aydoğan, B. ve H. Ö. Abuşoğlu (2022). "Capslerde Yeni Neslin "Öteki"si: Yaşlılar". *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (3), 41-60.
- Tosun, O. K. ve A. Eshraghi (2022). "Corporate Decisions In Times Of War: Evidence From The Russia-Ukraine Conflict". *Finance Research Letters*, 48, 1-7.
- Tyler, T. (2011). *Memetics: Memes And The Science Of Cultural Evolution*. Mersenne Publishing.

Uygun, A. G. (2023). "Avrupa Birliği'nin Rusya'ya Yönelik Yaptırımları: Dış Politika Aracı Olarak Yaptırımlar". *Troy Academy*, 8 (1), 136-155.

Westphal, K. (2020). "German-Russian Gas Relations In Face Of The Energy Transition". *Russian Journal of Economics*, 6, 406-423.

EXTENDED ABSTRACT

Aside from containing humorous elements, comedy is a multifaceted concept, which invites the individual to consider the factors that make something funny. The act of laughing is a basic human need. Finding fun aspects in face of harsh reality is vital for increasing one's quality of life. The reasons why an individual finds certain thing funny, are related to their environment, cultural background and level of education. This is the reason why one nation may not understand the humour of another. Even within the same nation it is possible for people's senses of humour to be different. This is due to the experiences of an individual. Humour develops and changes according to the circumstances of the time. The parodies and comedies of old do not resonate with the youth of today. Similarly, the comedy of youth can seem meaningless and empty to older generations. Situations like these are very common. In the age of technology, humour has moved away from the pages of newspapers and magazines, and into a virtual environment. The technologies of Web 2.0 have allowed individuals to share self-created content on virtual platforms. New technology has moved the communication between individuals onto social media platforms, such as Facebook, Instagram and Twitter. Such a form of communication is a necessity of the time we live in and is almost mandatory for accessing each other. It is to the extent that new social platforms emerge almost every day. Each new development in the field of communication causes the previous ones to become dated. This is related to the age of consumption. Forms of expression increasingly become global rather than local in the current age. Because of technological development, it takes mere seconds for someone to come across a post or video uploaded by a random person who is at the farthest distance from them. The phenomenal characters of our time, gain popularity using social media; and such means of achieving fame have become commonplace.

Since the 1990's when it started to become common, internet use has reached a level where it encompasses a significant portion of our lives. It has become one of the most significant communication tools of our time; replacing letters, payphones, fax machines, and even the housephone, which was once a fixture for most households. In this context, the old tools of communication, which were once widely used have been become objects of nostalgia on the dusty shelves of history. The reason why internet use has become so common is because it is continuous, accessible and easy to use. New media, which is an extension of the internet, has become essential for individuals' self-expression. New media is an area of socialization, both in terms of allowing individuals to express their thoughts, and providing a place where groups can come together. A person can call out to the whole globe, no matter which part of the world they currently are in. This is a substantial development in in terms of accessibility. *Memes* or *caps* are one of the most common types of content shared on the internet. Memes are generally made with humorous intentions. The concept of memes entered the internet literature with the image sharing site '4Chan' developed by the 13-year-old Christian Poole. Memes are mostly based on images and have become like the comic strips of our time. The initial creation of a meme is individual. It is made by a person adding text onto a picture or photograph. Yet

then the meme is used by masses. For the most part memes are not made with an intellectual perspective, but rather just for fun. But that does not mean that memes or caps are made only for comedy. After all comedy, if used correctly, can become political satire. While funny memes are mostly made to make the time spent on the internet more enjoyable, political memes tend to carry political subtext. Political memes aim to inform and illuminate people using humour as a tool. Political memes which are made to question, criticise, and hash out things, tend to focus on current events. At first glance they might seem like a few witty lines, but they carry a critical subtext. In this context social media works to help the impulse to oppose certain things. Almost immediately after a cap is seen in the virtual medium, it becomes reinterpreted through alternative versions. The satirical parodies of old have given way to internet memes. Truthfully this is what the *zeitgeist* requires. Individuals of the current age have neither the time nor the patience to spend hours in front of a screen to watch parodies. The fact that most memes are mostly read by youth supports this observation. The youth of today does not tend to spend a long time engaging with things, but rather gravitates toward what is easy to access and quick to consume. Since youth is the fraction expected to change the system under criticism, internet memes have become the most common form of political comedy. Unlike traditional media, social media allows for mutual communication, quick feedback, and makes it possible to see alternative and direct reactions to situations and events, which is part of why it has become one of the most essential sources for finding information or interpretations. Social media is quite convenient for observing the public opinion regarding an event or development because it contains many different voices and sources, editorial interference is limited, and it is possible to get real and transparent feedback. Media which allows users to share their opinions using their own words, using images, animations or sometimes even songs, has made methods of communication which were inaccessible via traditional media part of daily life and the current social and political agenda.